

Osmy snem KDH

(1995)

Milí priatelia, vážení hostia!

Niektoré mestá na Slovensku majú svoje čaro a Nitra je jedným z nich. Nielen polohou na úpätí Zoboru, ale aj miestom v slovenských dejinách. Tu sa začínalo slovenské kresťanstvo a Nitra nadchýňala slovenských národovcov v minulom storočí. Verím, že budúcnosť zaznamená aj ustanovujúci snem KDH pred viac než piatimi rokmi práve tu v Nitre, a to nie iba poznámkou pod čiarou. Kresťanskodemokratické hnutie poriada svoj snem v Nitre po druhýkrát. Nech je čaro Nitry pre nás inšpirujúce a nech nás historické tradície Nitry posilňujú. Jedno aj druhé budeme potrebovať.

Jedno aj druhé budeme potrebovať, ale jedno aj druhé sme doteraz už preukázali. Ako jediná strana v bývalom Česko-Slovensku sme začínali svoju existenciu dôsledne zdola. Dôvera v našich členov a sympatizantov a neustále stretávania s nimi sa nám vyplácajú. Za krátkych päť rokov našej existencie sme sa stali symbolom stability na slovenskej politickej scéne. Za päť rokov svojej existencie sme boli dvakrát vo vláde a dvakrát v opozícii. Stalo sa tak preto, že kolísala politická scéna, my sme stáli pevne.

Stojíme pevne aj v súčasnej politickej situácii na Slovensku a stále sme celý uplynulý rok. 6. decembra minulého roku ukončila výkon funkcie Moravčíkova vláda. Mali sme v nej piatich členov a všetci ukončili svoju funkciu s výbornou bilanciou. Potvrdili vo verejnosti

dojem o KDH ako o strane schopnej úspešne riadiť ministerstvá. Naši zástupcovia v Moravčíkovej vláde pokračovali v tvrdej práci na rehabilitácii kresťanskej sociálnej náuky ako praktického návodu na spravodlivejšie usporiadanie a účinnejšie riadenie štátu. Aj teraz po roku im za to patrí naša vďaka.

Dobrá bilancia našich ministrov v predchádzajúcej vláde sa stala pre nás východiskom pre účinnú opozičnú politiku voči súčasnej vláde. Uznávame výsledky minuloročných parlamentných volieb a želáme si, aby vláda z nich vzišla vykonávala svoju funkciu až do budúcich parlamentných volieb. V tom je rozdiel medzi nami a súčasnou Mečiarovou vládou, ktorá neuznáva výsledok minuloročných parlamentných volieb. Neuznáva tým, že sa snaží dostať z parlamentu riadne zvolených poslancov za Demokratickú úniu a, naopak, nesnaží sa dostať z parlamentu Združenie robotníkov Slovenska, ktoré podľa priznania vlastných funkcionárov nemalo potrebných 10 tisíc podpisov pred voľbami.

Mečiarova vláda od svojho nástupu – vlastne ešte skôr – začala uskutočňovať politiku obmedzovania demokracie, postupných krokov smerujúcich k nastoleniu autoratívnej vlády a rozdávania národného majetku svojim prívržencom. Mečiarova vláda odohnala slušných občanov Slovenska od účasti na budovaní štátu, rozvoji národného hospodárstva a získavaní úcty pre Slovensko v zahraničí, na obranu elementárnych demokratických princípov a zápasu o vlastnú slobodu. Voči takejto vláde muselo prejsť Kresťanskodemokratické hnutie do opozície. Necelý rok Mečiarovej vlády nás viedol – okrem iného – k tomu, že sme vystupňovali silu kritických výrazov na jej adresu. Sme k tomu nútení nedemokratickými krokmi Mečiarovej vlády, ktoré nemajú obdobu v stredoeurópskych krajinách. Vladimír Mečiar už pred dvoma rokmi v Zlatej Idke sluboval, že v prípade potreby prevalcuje Slovensko. Kresťania boli už za komunizmu spoločenskou silou, ktorá sa dokázala postaviť proti totalitnej mašinérii, a vybudovať silu, ktorá nakoniec zvrhla komunizmus. V súčasnosti budovanie takej spoločenskej sily na obranu

slobody predstavuje Kresťanskodemokratické hnutie. Z mnohých kútov Slovenska dostávame správy, že ľudia majú strach prejavíť svoje skutočné názory, alebo dokonca postaviť sa na odpor proti obmedzovaniu slobody. Medzi najdôležitejšie úlohy dneška patrí preto dodávanie odvahy. Obyvatelia Slovenska majú vedieť, že KDH je silou, ktorá sa nezľakne, ktorá je schopná brániť slobodu a demokraciu a prinajmenšom majú sa ku komu pridať pri obrane slobodného a prosperujúceho Slovenska.

Zápas o zachovanie slobody a demokracie na Slovensku vyústil v koncentrovanej podobe do zápasu na obranu prezidenta. Kresťanskodemokratické hnutie vystupovalo už vo volebnej kampani v minulom roku jednoznačne na obranu prezidenta. Tento svoj záväzok voči voličom naplňujeme praktickými krokmi. Vládna koalícia takmer dva roky útočí na prezidenta. Za celý tento čas neuviedla vecný dôvod svojich útokov. My ten dôvod poznáme. Predseda vlády sa nemôže zmieriť s existenciou akéhokolvek, hoci aj ďaleko menšieho mocenského centra, než je jeho vlastné. Preto vládna koalícia obmedzuje právomoci prezidenta, vedie proti nemu špinavú kampaň, ktorá sa nezastaví pred ničím, preto ho chce predčasne pozbaviť funkcie. Vládna koalícia – ale za všetkým treba vidieť Vladimíra Mečiaru – sa nerozpakovala uverejniť falšované bankové konto údajne prezidenta Kováča a nezastavila sa ani pred únosom prezidentovho syna do zahraničia. Výpovede príslušníkov SIS a ďalšie dôkazy jasne nasvedčujú, že odvlčenie prezidentovho syna zosnovala Slovenská informačná služba, na čele s Ivanom Lexom. Ak však únos zosnoval Ivan Lexa, ťažko uveriť, že by o ňom aspoň nevedel aj Vladimír Mečiar. Darmo odvolali už z prípadov dvoch policajných vyšetrovateľov. Odhaleniu pravdy a trestu neujdú.

Slovenská republika uzavrela asociačnú zmluvu s Európskou úniou a v júni tohto roku požiadala aj o prijatie za plného člena. Súčasné pridružené členstvo aj budúce plné členstvo v Európskej únii prináša so sebou mnohé výhody ekonomické, politické, bezpečnostné. Európska únia môže poskytovať takéto výhody iba preto,

že vo svojom rámci uplatňuje veľmi dokonalé demokratické pravidlá a princípy ochrany ľudských práv zakotvené v medzinárodných dokumentoch. Právom preto požaduje od pridružených členov aj budúcich členov, aby sa aj oni riadili týmito zásadami. Slovenská vláda si musí uvedomiť, že nestačí slovne sa hlásiť k Európskej únii a v skutočnosti, najmä vo vnútornej politike, robiť úplne opačnú politiku. Presne to však slovenská vláda robí. Európska únia preto oprávnené, a za ňou aj Spojené štáty americké doručili slovenskej vláde diplomatickú nótu, vyjadrujúcu nesúhlas s takouto politikou slovenskej vlády. Je smutné, že Európska únia a Spojené štáty musia na Slovenskú republiku uplatňovať v dokonalejšej podobe podobné kroky, aké v minulosti uplatňovali voči komunistickej vláde Česko-Slovenska. Vtedy Spojené štáty kráčali k rovnakým cieľom účasťou diplomatických zástupcov USA na procesoch s disidentmi, intervenciou na medzinárodných konferenciách v prospech občianskych a náboženských slobôd v komunistických krajinách, pozývaním a návštevami bojovníkov za ľudské práva. Je to dôstojná kapitola boja za ľudské práva. Je to dôstojná kapitola americkej zahraničnej politiky. Dnes ju uskutočňujú na medzištátnej úrovni upozorňovaním vlády na porušovanie demokratických pravidiel.

Neuvedomujú si členovia a prívrženci súčasnej vládnej koalície, že svojou politikou oni najviac škodia Slovensku, ba priamo ohrozujú našu krajinu? Nás obviňujú z nedostatočného vlastenectva, ale čo viacej znižuje vážnosť Slovenska než ich útoky proti prezidentovi republiky, než ich porušovanie elementárnych práv občanov? Svetová tlač uverejňuje takmer iba nepriaznivé články o Slovensku, ale nepriaznivé práve preto, že opisujú útoky na prezidenta, že opisujú korupciu v privatizácii, že opisujú pokusy o revíziu demokratických volieb. Mečiarova vláda spôsobuje, že zo Slovenska odchádza inteligencia, že naši krajanovia vo svete sa nemôžu s hrdosťou hlásiť k svojej pôvodnej vlasti, že k nám neprichádzajú zahraničné investície.

Pozdvihnutie Slovenska možno dosiahnuť iba na presne opačných princípoch, než aké uplatňuje súčasná vláda. Súčasná vláda

vidí všade sprisahanie proti Slovensku, ktorému chce čeliť nastolením autoratívnej vlády vo vnútri Slovenska a vybudovaním kruhovej obrany okolo Slovenska. Aby mohla dosiahnuť tento svoj cieľ, potrebuje mať vždy nejakého vnútorného nepriateľa, či to bolo raz KDĤ, inokedy dokonca SDĽ a teraz prezident, niektorí katolícki biskupi, opozícia vôbec atď., atď. Smerom navonok vyvoláva nepriateľstvo voči iným národom, aby sama seba mohla vydávať za záchrancu národa a žiadať blanco povolenie na všetky svoje kroky. Takýmto spôsobom dosiahne iba zvyšovanie biedy a stupňovanie tlaku voči Slovensku. Pozdvihnutie Slovenska možno dosiahnuť iba tak, že Slovensko sa pustí do súťaže s inými národmi podľa pravidiel, ktoré platia medzi demokratickými štátmi. To znamená, že Slovensko sa nebude ohradzovať voči ostatným, ale naopak, bude vytvárať podmienky, aby sme mohli prenikať za hranice a tak rozširovať svoje možnosti. Nemusíme sa báť, že podľahneme v takej súťaži. Pracovitosť slovenských ľudí je zárukou, že nepodľahneme. Len aby sa naši ľudia nemuseli hanbiť za svoju vládu.

Pracovitosť a skromnosť našich ľudí má rozhodujúcu zásluhu na pomerne priaznivých makroekonomických výsledkoch Slovenska v uplynulom období. Po tom, ako padlo aj ekonomické rozdelenie Európy, naši ľudia dokazujú svojou odbornosťou a disciplínou, že sa nemusíme báť žiadnej konkurencie. Železiarstvo, chemický priemysel, niektoré odvetvia strojárstva, textil, obuv a ďalšie odvetvia ľahkého priemyslu sa dokázali za neobyčajne krátke obdobie dvoch – troch rokov preorientovať z východných trhov na svetové trhy, vrátane trhu Európskej únie a Spojených štátov. Najmenšie pochybnosti o našej schopnosti stať sa plnoprávnym členom Európskej únie sú práve v ekonomickej oblasti. O kolko viacej by sme mohli dosiahnuť aj v ekonomickej oblasti, keby mohli ľudia pracovať v pokojí, v politickej stabilite a v priaznivom medzinárodnom ovzduší.

Pri hodnotení ekonomického vývoja sa zvykne operovať iba hmotnými ukazovateľmi, číslami o raste alebo poklese a názornými grafmi. Hospodárstvo má však aj svoju morálnu stránku. Najmä

zamestnanci a námezdné pracujúci musia mať pocit, že štát a zamestnávateľia sa k nim správajú čestne. Nie je znakom čestného konania, keď sa vláda na jednej strane vychvaľuje, aké dobré hospodárske výsledky Slovensko dosiahlo a zároveň odbúrava sociálne dávky – zľavy na dopravnom a iné. Najhrubším zásahom do spravodlivých vzťahov v ekonomike je súčasný spôsob privatizácie, ako ho praktizuje vláda. Vládna koalícia najskôr urobila priehľadný pokus o znepriehľadnenie svojej zodpovednosti za privatizáciu, keď rozhodujúce právomoci preniesla na Fond národného majetku. Vo Fonde národného majetku má však HZDS rozhodujúcu väčšinu a nesie za privatizáciu plnú zodpovednosť. Zrušenie kupónovej privatizácie bolo porušením sľubu daného obyvateľstvu už touto vládou. Privatizácia formou priamych predajov aj formou tzv. zamestnaneckých akciových spoločností vyústila do korupcie nebývalých rozmerov. Noví vlastníci často nie sú schopní viesť nadobudnuté podniky a kúpili ich preto, aby ich lepšie predali ďalej. Tlač prináša desiatky prípadov do neba volajúcej nespravodlivosti pri výbere uchádzačov o privatizáciu podnikov. Takto sa podryva mravný konsens účastníkov hospodárskeho procesu. Podryva sa mravný konsens, ktorý je a bude taký potrebný pri riešení sociálnych vzťahov v budúcnosti. Ťažko bude môcť vláda požadovať zdržanlivosť pri uplatňovaní mzdových požiadaviek, keď rozdáva svojim vlastným národný majetok vytvorený prácou všetkých. Dôležitou úlohou budúcej vlády, ktorá nastúpi po tejto Mečiarovej vláde, bude náprava nespravodlivosti až krívd spôsobených pri súčasnej privatizácii. Náprava sa nemôže uskutočniť spätnou zmenou zákonov, ako zasahovala do privatizácie súčasná Mečiarova vláda. Budúca vláda však bude musieť trvať na dôslednom plnení zmlúv uzatvorených pri privatizácii, vrátane preverenia ich platnosti. Morálne kritériá uplatňované na hospodárstvo, úcta a dôstojnosť človeka, rodiny, sociálne slabších, to všetko sú prvky, ktoré korigujú hru trhových nástrojov. KDH sa hlási k myšlienkam sociálneho trhového hospodárstva. Sociálne trhové hospodárstvo nie je súbor poučiek opísaných z učebnice. Je to

živá citlivosť voči potrebám obyvateľstva a najmä sociálne slabších. Je to schopnosť ovládať hospodárstvo tak účinne, aby bolo možné zabezpečiť dôstojné živobytie sociálne slabších, bez neprimeraného a byrokratického obmedzovania podnikateľskej slobody ostatných. Kresťanskodemokratické hnutie má ľudí a má poznatky, ako takýto stav v hospodárstve zabezpečiť.

Doteraz a aj v budúcnosti chceme venovať veľkú pozornosť vnútornej aj vonkajšej bezpečnosti Slovenska. V oboch doterajších prípadoch našej účasti vo vláde sme obsadzovali rezort vnútra. V oboch prípadoch dokázal Ladislav Pittner za krátky čas zvýšiť pozitívne hodnotenie vnútra, najmä polície vo verejnosti. Takisto za každým dosiahol zníženie kriminality, vďaka účinnejšej práci polície. Pod vedením nášho ministra vládla na Slovensku vyššia vnútorná bezpečnosť aj preto, že políciu nezatahoval do politických sporov, neuplatňoval v polícii politické kritériá a v polícii vládol vnútorný pokoj potrebný na to, aby sa policajti mohli sústrediť na boj proti kriminálnikom. Aký to rozdiel oproti súčasnému ministrovi vnútra, ktorý dovolil zneužívať políciu na preverovanie hárkov Demokratickej únie, ktorý nie je schopný zastat sa policajného zboru proti machináciám Ivana Lexu, ktorý nie je schopný dosiahnuť, aby polícia vyšetrila a odhalila páchatelov útoku na nášho podpredsedu Františka Mikloška, protiprávneho rozširovania knihy s petičnými hárkami za Demokratickú úniu a ďalšie. Hlásime sa ku kresťanským princípom vo verejnom živote, vrátane milosrdenstva a odpúšťania. Uplatnili sme ich po páde komunistického režimu počas celého priebehu nežnej revolúcie. Ale našim programom nie je propagovanie slabosti. Trest je legitímnou obranou spoločnosti proti tým, ktorí porušujú právo. Ak nám voliči v budúcnosti dajú dôveru potrebnú na opätovnú účasť vo vláde, budeme schopní opätovne obnoviť prestíž polície a vytvoríme podmienky na tvrdý postih páchatelov trestných činov. V našom programe už nie je urobenie hrubej čiary za minulosťou. Na Slovensku sa musí opäť dostať k slovu spravodlivosť.

Právny štát sa ustálil v Európe po stáročiach vnútorných aj vonkajších konfliktov. Každú chvíľu sa našla v niektorom štáte skupina, ktorá sa snažila uzurpovať pre seba vládu v štáte. Viedlo to samozrejme k vyostreniu konfliktov, k bojom, k obetiam. Uzurpácia moci a práva zväčša nebola trvalá. Ľudské obete a hospodárske škody viedli nakoniec múdrejších ku presvedčeniu, že najlepším usporiadaním štátu je vláda na základe zákonov prijímaných v parlamente. Donedávna sme považovali túto zásadu za platnú aj na Slovensku. Zdá sa, že súčasná vláda na Slovensku chce túto zásadu podrobiť mocenskej skúške. Protiprávne sa pokúša meniť zloženie parlamentu, hrozí trestným stíhaním policajným vyšetrovateľom za to, že si plnili svoju zákonnú povinnosť, používa hospodársky nátlak proti svojim politickým partnerom. Vláda do parlamentu takmer nechodí, opozíciu vylúčila z kontrolných orgánov parlamentu, odpovede na interpeláciu sú zväčša formálne. Akoby si vláda myslela, že riadenie mocenských zložiek štátu jej dáva oprávnenie na ignoráciu zákonov. Odporujeme takémuto zneužívaniu moci. Keďže iba parlamentný odpor sa ukázal ako málo účinný, boli sme nútení ukázať svoj odpor aj mimo parlamentu. Keď na uliciach bijú našich ľudí a unášajú občanov, slobodní občania musia aj na uliciach ukázať, že sú silnejší. Naše hnutie sa podieľalo na poriadani verejných manifestácií na obranu prezidenta na jar tohto roku, pri obrane slobody slova, pri obrane odkazu nežnej revolúcie. Spolu so svojimi partnermi sme dokázali zmobilizovať do ulíc viacej prívržencov, ako sa to podarilo Vladimírovi Mečiarovi. Zdá sa, že niektoré elementárne princípy slobody a demokracie si budeme musieť na Slovensku vybojovať akoby nanovo. Pritom stále zotrávame na našom stanovisku, že súčasná vláda má vládnuť až do najbližších parlamentných volieb. Je to tak trochu závod s časom: budú skôr volby, alebo urobí skôr Mečiarova vláda toľko škôd Slovensku, že sa v blízkej budúcnosti nebudú dať napraviť. My máme dobré nervy a určite to vydržíme dlhšie. Ide nám o definitívne prekonanie mečiarizmu a nie iba o výmenu tejto vlády.

V tomto zápase sa máme o koho oprieť. Máme dobré medzinárodné postavenie, ktoré vôbec netrpí klesajúcim medzinárodným postavením Slovenska. Aktívne sa zúčastňujeme na práci Európskej demokratickej únie, Európskej únie kresťanskej demokracie a v spolupráci s týmito organizáciami a sesterskými stranami začíname rozvíjať aj vlastné aktivity. V novembri minulého roku sme z poverenia EDÚ uskutočnili prieskumnú misiu na Ukrajine. V júni tohto roku sme usporiadali stretnutie kresťanskodemokratických a podobných strán z exkomunistických krajín v Dolnej Krupej. Stretnutia sa zúčastnili zástupcovia pätnástich strán z jedenástich krajín. Bolo to najväčšie takéto stretnutie, aké sa doteraz uskutočnilo v krajine východného bloku. Rozvíjame medzinárodné styky, pretože sa cítime a správame ako Slováci a ako Európania. Práve vďaka nášmu medzinárodnému postaveniu sme schopní vyvieť Slovensko z medzinárodnej izolácie, do ktorej ho zavádza súčasná vláda. Čím viac sa bude Slovensko ponárať do medzinárodnej izolácie pod vedením tejto vlády, tým viac bude potrebné, aby sme si udržali svoju medzinárodnú kapacitu a mohli zasiahnuť v prospech Slovenska, len čo nám to okolnosti umožnia.

Iným pilierom nášho politického postavenia je naša komunálna politika. V komunálnych voľbách minulý rok sme si udržali dobré postavenie z predchádzajúceho obdobia. Keď berieme do úvahy, aké prostriedky malo k dispozícii HZDS v komunálnej kampani a aký tlak vyvíjalo proti nám, výsledky z komunálnych volieb sú veľmi dobré. Teší nás, že sme v komunálnych voľbách zaznamenali vzrast najmä vo väčších mestách. Naplňa nás hrdosťou a vďačnosťou voči voličom, že sme vyhrali komunálne voľby v Bratislave, kde občania zvolili nášho kandidáta aj za primátora a vyhrali sme komunálne voľby aj v Košiciach vo voľbách do mestského zastupiteľstva. V komunálnej politike nám vyrastajú politické talenty a odkrývajú sa perspektívy pre celé naše hnutie. V komunálnych voľbách sme získali približne dvojnásobok hlasov oproti parlamentným voľbám. Úspech v komunálnych voľbách je pre nás záväzkom. Záväzkom

voči obyvateľom miest a obcí, ktorí nás volili a záväzkom aj do vnútra hnutia. Tomuto snemu je predložený návrh zmeny Stanov KDĤ, podľa ktorého sa zvýši zastúpenie komunálnych politikov v Rade KDĤ. Zatiaľ sa nám nepodarilo dostatočne prepojiť komunálnu úroveň s celoštátnou úrovňou. Je to pre nás záväzkom do budúcnosti.

Máme ešte iný veľký záväzok do budúcnosti. Podľa vyhodnotení všetkých doterajších volieb, väčšinu našich voličov tvorili ženy. Ale nejde iba o tento pragmatický pohľad. Ženy sú pilierom základnej jednotky spoločnosti – rodiny. Ženy nesú ťarchu drobnej práce v našich kluboch. Zlepšiť postavenie žien v našej spoločnosti patrí medzi priority politiky KDĤ. K tomu je potrebné postupne zvýšiť zastúpenie žien vo vedúcich orgánoch KDĤ. Zatiaľ ešte nie sme tak ďaleko ako sesterská CDU, kde sa na poslednom zjazde hlasovalo, aby ženy tvorili najmenej 1/3 vo všetkých kolektívnych orgánoch CDU. Nie sme ani tak ďaleko, aby sme takýto návrh zamietli. Žiaľ, politika na Slovensku sa zatiaľ robí tak, že treba čeliť fyzickým prepadnutiam na ulici, výhražným listom, rozbíjaním okien. Všetko nasvedčuje, že tieto metódy sa budú v najbližšom období ešte vyostrovať. Je to málo vhodné prostredie pre ženy. Je to skôr zápas muža proti mužovi. Ale odkazujem všetkým našim ženám: nezabúdame na vás. Zatiaľ máme iba Máriu Sabolovú v poslaneckom klube Národnej rady, ale máme na zreteli zvýšenie počtu žien všade, kde sa to len dá. Co ak CDU nakoniec prebehneme?

Dámy a páni, milí priatelia!

Slovensko prežíva druhý začiatok vlastnej štátnosti v tomto storočí. Tretieho začiatku už nemôže byť. Musíme sa poučiť aj z chýb prvého začiatku a nepridať k nim ďalšie, súčasné. Boh nám prideliť peknú krajinu. Túto krajinu obývajú ľudia, o ktorých sa zahraniční návštevníci vyjadrujú s uznaním a obdivom. Napriek volebným výsledkom nás cudzinci zväčša pokladajú za srdečný národ. Tieto dobré vlastnosti ľudu a krajiny chceme vyjadriť aj politicky. Chceme

presadzovať záujmy Slovenska nie hulákaním, porušovaním daného slova a násilnosťami, ale tvrdou prácou a hľadaním porozumenia s inými. Naše city voči Slovenskej republike nevyjadruje publicistika rovnomenného denníka či výkriky babiek-demokratiek proti prezidentovi republiky. Naše pocity vyjadril Jozef Čiger Hronský, keď napísal: „...cit, ktorý človeka viaže k hrude otcov, k reči otcov, ku kraju, k vlasti, jej minulosti, budúcnosti, onen cit, ktorý vlastne priliehavé meno ani nemá, lebo je i modlitbou i citom pravdy, spravodlivosti, vnútorným znakom človeka, že do istého národa patri, k nemu sa viaže a nechce – hoci aj za veľkú obeť – zradiť, poprieť, zamlčať čisté svedomie, zradiť česť zeme rodnej a česť národa svojho.“

Modlitbu za Slovensko, vyslovovanú s láskou, pokorou a odhodlaním, posielame z tohto snemu.

Nitra 18. novembra 1995